

16 Μαρτίου 1964

**Ο Εκπατρισμός της Ελληνικής Κοινότητας της
Κωνσταντινούπολης με την Απέλαση και
Εκδίωξη της από το Κράτος της Τουρκίας**

**Οικουμενική Ομοσπονδία
Κωνσταντινουπολιτών
Φεβρουάριος 2014**

Η Ελληνορθόδοξη Κοινότητα της Πόλης και η Συνθήκη της Λωζάννης

Το νομικό καθεστώς της Ελληνικής Κοινότητας της Κωνσταντινούπολης καθορίστηκε με την πολυμερή Συνθήκη της Λωζάννης της 24 Ιουλίου 1923 και ειδικότερα με την Τέταρτη Ενότητα της που αφορά την Ανταλλαγή Πληθυσμών μεταξύ της Ελλάδος και Τουρκίας (υπογράφηκε 31/1/1923). Σύμφωνα με το άρθρο 2 της Συνθήκης Ανταλλαγής ορίζεται ότι:

« Δεν θα περιληφθώσιν εις την εν τω πρώτω άρθρω προβλεπομένην ανταλλαγήν:

α) οι Έλληνες κάτοικοι της Κωνσταντινουπόλεως·

β) οι Μουσουλμάνοι κάτοικοι της Δυτικής Θράκης.

Θέλουσι θεωρηθή ως Έλληνες κάτοικοι της Κωνσταντινουπόλεως, **πάντες οι Έλληνες** οι εγκατεστημένοι ήδη προ της 30ης Οκτωβρίου 1918, εν τη περιφέρειά της Νομαρχίας Κωνσταντινουπόλεως, ως αυτή καθορίζεται δια του νόμου του 1912...»

Σύμφωνα με την πρώτη επίσημη απογραφή πληθυσμών στην Τουρκία το 1927, ο Ελληνόφωνος πληθυσμός ήταν 119.822 άτομα συμπεριλαμβανομένων των νήσων Ίμβρου και Τενέδου. Εντός του πληθυσμού εντάσσονται και οι 25.666 υπήκοοι της Ελλάδος που εξαιρέθηκαν της Ανταλλαγής.

REPUBLIQUE TURQUE - PRESIDENCE DU CONSEIL
OFFICE CENTRAL DE STATISTIQUE
RECENSEMENT GÉNÉRAL DE LA POPULATION

AU 28 OCTOBRE 1927

FASCICULE I

RÉSULTATS DÉTAILLÉS POUR LES VILAYETS

TABLEAUX RÉCAPITULATIFS

1 - DES CÔTES DES MERS DE MARMARA ET D'ÉGÉE, 2 - DE L'ANATOLIE OCCIDENTALE, 3 - DES CÔTES DE LA MÉDITERRANÉE
4 - DE L'ANATOLIE ORIENTALE ET DE L'ANATOLIE DU SUD-EST

7me PUBLICATION DE L'OFFICE CENTRAL DE STATISTIQUE

STATISTIK İNKUR MÜDÜRLÜĞÜ NEŞRİYATINDAN: 1

ANKARA
1929

REKİTBAHAR MATBAASI - DÜNYEVİLER NEŞRİYAT
İSTANBUL

KADRO
CADRE V

Vilâyet İhtisari İcmal - Récapitulatif par vilâyet

Şifâriyat şifâriyat İhtisari İcmal

Répartition de la population d'après les pays de nationalité

VİLÂYETLER Vilâyet	Etiler	Türk	Ermeniler	Ermeniler	Serbelgeler	Serbelgeler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler
		Yerli	Yabancı	Yabancı	Yabancı	Yabancı	Yabancı	Yabancı	Yabancı	Yabancı	Yabancı	Yabancı	Yabancı	Yabancı	Yabancı	Yabancı	Yabancı	Yabancı	Yabancı	Yabancı
İstanbul	100,203	287,188	79,287	106,128	128,450	1,008,125	365,315	281,570	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128
YERLİK Total	212,886	218,212	87,879	106,128	128,450	1,008,125	365,315	281,570	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128	1,000,128
Yabancı	11,111	11,111	11,111	11,111	11,111	11,111	11,111	11,111	11,111	11,111	11,111	11,111	11,111	11,111	11,111	11,111	11,111	11,111	11,111	11,111
YERLİK Total	223,997	229,323	98,990	117,239	139,561	1,019,236	376,426	292,681	1,010,239	1,010,239	1,010,239	1,010,239	1,010,239	1,010,239	1,010,239	1,010,239	1,010,239	1,010,239	1,010,239	1,010,239

KADRO
CADRE IV

Vilâyet İhtisari İcmal - Récapitulatif par vilâyet

Şifâriyat şifâriyat İhtisari İcmal

Répartition de la population d'après les langues maternelles

VİLÂYETLER Vilâyet	Etiler	LİSANLAR - Langues													
		Türk	Ermeniler	Ermeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler	Armeniler
Ümumi yekân Total général	E H K P	5,025,852	52,885	28,480	3,721	5,280	827	88,026	1,114,921	215,427	580,000	5,214	12,470	11,214	34,411
		6,122,857	58,825	30,285	4,725	3,480	1,001	88,227	373,385	30,128	865,758	8,251	9,304	9,340	20,258
		11,777,810	118,820	60,765	8,450	7,248	1,828	1,342,225	1,687,306	60,256	1,184,448	1,483,221	1,774,285	1,483,221	118,889

Το καθεστώς Εταμπλί των εξαιρούμενων της Ανταλλαγής Ελληνορθόδοξων

Σύμφωνα με την μείζονος βαρύτητας Συνθήκη της Λωζάννης, που έχει υπογραφεί από δέκα κράτη, ορίζεται ότι ο Ελληνικός πληθυσμός ανεξαρτήτου υπηκοότητας εξαιρέθηκε της Ανταλλαγής Πληθυσμών μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδος. Καθοριζόταν ότι θα αναγνωριζόταν το καθεστώς ΕΤΑΜΠΛΙ στους Έλληνες κατοίκους της Κωνσταντινούπολης που ήταν κάτοικοι αυτής πριν από την 30 Οκτωβρίου 1918. Η αλήθεια αυτή αποδεικνύεται αναμφισβήτητα από την πρώτη επίσημη καταμέτρηση της Τουρκίας του 1927. Η Ελληνοτουρκική Σύμβαση του 1930 Εμπορίου, Εγκατάστασης και Μετακίνησης **δεν έχει καμιά σχέση με το καθεστώς των ΕΤΑΜΠΛΙ Ελλήνων υπηκόων** της Κωνσταντινούπολης. Οι ερχόμενοι στην Τουρκία Έλληνες υπήκοοι με την Σύμβαση του 1930 είναι περίπου 100 άτομα.

POPULATION EXCHANGE TREATY BETWEEN TURKEY AND GREECE

(<http://www.mfa.gov.tr>)

Article 2. The following persons shall not be included in the exchange

a)The Greek inhabitants of Constantinople.

b)The Moslem inhabitants of Western Thrace.

All Greeks who were already established before the 30th October, 1918, within the areas under the Prefecture of the City of Constantinople, as defined by the law of 1912, shall be considered as Greek inhabitants of Constantinople.

Moslems established in the region to the east of the frontier line laid down in 1918 by the Treaty of Bucharest shall be considered as Moslem inhabitants of Western Thrace.

Ο Νόμος περί Επαγγελματών του 1932 και ο εξαναγκασμός Ελλήνων υπηκόων ΕΤΑΜΠΛΙ σε εκπατρισμό

Την περίοδο που οι Ελληνοτουρκικές σχέσεις ήταν στο απόγειο φιλίας, σε βαθμό που οι δύο χώρες συζητούσαν την συγκρότηση «Συνομοσπονδίας», η Κυβέρνηση της Τουρκίας, το καλοκαίρι του 1932 με τον Νόμο υπ. αριθμ. 2007 απαγόρευσε την εξάσκηση 20 επαγγελματών σε ξένους υπηκόους. Αποτέλεσμα ήταν περίπου 12.000 Έλληνες της Πόλης να εξαναγκαστούν σε εκπατρισμό. Ο υπόλοιπος πληθυσμός των 12.000 Ελλήνων υπηκόων απελάθηκε το 1964.

Ο κατάλογος των επαγγελματών που απαγορεύτηκαν με τον Νόμο 2007/1932.

Πλανόδιου πωλητή, φωτογράφου, μουσικού, κουρέα, τυπογράφου, μεσίτη, παραγωγού φορεμάτων, υποδημάτων και καπέλων, διαπραγματευτή στο χρηματιστήριο, πωλητή προϊόντων κρατικού μονοπωλίου, μεταφραστή σε τουρίστες και ξεναγού, εργάτες στις βιομηχανίες σιδήρου, ξυλουργίας και οικοδομών, μεταφορείς, μόνιμες ή προσωρινές εργασίες σε εγκαταστάσεις υδραυλικών-φωτισμού-θέρμανσης, μέσα επικοινωνίας, φορτοεκφορτωτές στην ξηρά, οδηγοί οχημάτων και βοηθοί αυτών, μισθωτής εργασίας γενικά, εμπορία σε κάθε είδους επιχειρήσεις, φύλακες σε πολυκατοικίες-στοές-ξενοδοχεία-επιχειρήσεις, θυρωρού, θαλαμηπόλου, προϊσταμένου θυρωρών, υπηρέτες άνδρες ή γυναίκες σε ξενοδοχεία - πανδοχεία - λουτρά- καφενεία – εστιατόρια - κέντρα διασκέδασης-μπαρ (garson & servant); τραγουδιστές και κρουπιέρης σε καζίνο.

Η Επιστράτευση σε Τάγματα Εργασίας Είκοσι Ηλικιών (Αμελέ Ταμπουραρί)

Τον Μάιο του 1941 αμέσως μετά από την κατάληψη της Ελλάδος και της Γιουγκοσλαβίας από τις Φασιστικές και Ναζιστικές δυνάμεις, η μονοκομματική κυβέρνηση της Τουρκίας με την χρήση μυστικού διατάγματος επιστράτευσε τους 40.000 άνδρες των μη-Μουσουλμανικών μειονοτήτων ηλικίας 18-45 ετών. Οι επιστρατευμένοι οδηγήθηκαν σε στρατόπεδα εργασίας κατασκευής οδών, αεροδρομίων και κτιρίων, κάτω από εξαιρετικά αντίξοες συνθήκες, χωρίς να έχουν άδεια επίσκεψης στην Πόλη. Το γεγονός αυτό ονομάστηκε «Είκοσι Ηλικίες» και δεν είναι γνωστά τα ακριβή κίνητρα και οι σκοποί του διωγμού αυτού. Το γεγονός ότι οι επιστρατευμένοι απολύθηκαν με την αλλαγή της τροπής του Πολέμου (Νοέμβριος 1942) και οι έντονες φήμες που κυκλοφορούσαν στην Πόλη περί της μη επιστροφής τους, δίνει την δυνατότητα διαφόρων ερμηνειών και το μέτρο να σχετίζεται με παρόμοια συμβάντα σε άλλες περιοχές της Ευρώπης. Οι ηλικιωμένοι είχαν σταλεί σε στρατόπεδα στην Ανατολική Θράκη ενώ οι νεότεροι σε διάφορες περιοχές στο εσωτερικό της Ανατολής.

Μάιος 1941- Δεκέμβριος 1942 Η Επιστράτευση των 20 Ηλικιών των 40.000 μη-Μουσουλμάνων Ανδρών στα Τάγματα Εργασίας

Ο Φόρος Ευμάρειας – Βαρλίκι 1942-1944

Η Εθνοσυνέλευση της Τουρκίας με την πρόφαση της δήθεν καταπολέμησης της μαύρης αγοράς που δημιουργήσαν οι συνθήκες πολέμου στις γειτονικές χώρες, στις 11 Νοεμβρίου 1942 ψήφισε την εφαρμογή ενός έκτακτου φόρου με την επωνυμία Varlık Vergisi (Φόρος Ευμάρειας) που κατά γράμμα προβλεπόταν να έχει ισχύ σε όλους τους πολίτες της χώρας. Όμως ο Νόμος εφαρμόστηκε με σκοπό τον οικονομικό αφανισμό των μη-Μουσουλμανικών Κοινοτήτων. Ο Οικονομικός Έφορος της Κωνσταντινούπολης που είχε την ευθύνη της εφαρμογής του Νόμου Φαίκ Οκτέ το 1952 έχοντας τύψεις συνείδησης δημοσίευσε βιβλίο με τον τίτλο Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΕΥΜΑΡΕΙΑΣ (VARLIK VERGİSİ FACİASI) με το οποίο αποκάλυψε όλο τον μηχανισμό της εφαρμογής του Νόμου κατά των μειονοτήτων. Το ύψος του φόρου καθοριζόταν από τον τοπικό κομματάρχη του Λαϊκού Κόμματος με εντελώς υποκειμενικά κριτήρια και δεν υπήρχε η δυνατότητα ένστασης. Ο φόρος έπρεπε να πληρωθεί εντός 10 ημερών και σε περίπτωση μη πληρωμής εκποιείτο όλοι η περιουσία του θύματος. Αν παρέμενε οφειλή τα θύματα συλλαμβανόταν και εξοριζόταν στην «Σιβηρία» της Ανατολής στο Άσκαλε και Κοπ-Νταγί δουλεύοντας για 100 γρόσια την ημέρα για να εξοφλήσουν την οφειλή τους. Εξορίστηκαν 2.500 άτομα κατά πλειοψηφία τρίτης ηλικίας από τα οποία απεβίωσαν 25 ενώ πολλοί που επέστρεψαν στην Πόλη έχασαν σε μερικούς μήνες την ζωή από τις κακουχίες που είχαν βιώσει. Ο Νόμος ακυρώθηκε τον Αύγουστο του 1944 και προκάλεσε την οικονομική καταστροφή των μη-Μουσουλμανικών Κοινοτήτων.

AŞKALEDE VARLIK VERGİSİ MÜKELLEFLERİ ÇALIŞIYORLAR.
Mühendis - Aferin Bohoracı, taşları güzel taranım etmişsiniz.
Bohor - Elbette papa, isterseniz de istifleyim.

6-7 Σεπτεμβρίου 1955

Τα τελευταία χρόνια, χάρη στην αρχειακή έρευνα που κατά πλειοψηφία προήλθε από ερευνητές μέσα από την Τουρκία, αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση μαζικού Πογκρόμ της 6-7/9/1955 με σκοπό την καταστροφή του Ελληνισμού της Πόλης, καταστρώθηκε και εκτελέστηκε από την Υπηρεσία Ανορθόδοξου Πολέμου του Γενικού Επιτελείου της Τουρκίας. Οι οργανωμένοι σε τάγματα εφόδου 40-50 ατόμων περίπου 100.000 επιδρομείς κατέστρεψαν σε τρία κύματα (σπάσιμο θυρών, λεηλασία και πυρπόληση) στην ευρύτερη περιοχή Κωνσταντινούπολης 65 Ορθόδοξες εκκλησίες, σχολεία, ιδρύματα, χιλιάδες οικίες και επιχειρήσεις Ελλήνων που είχαν προσημειωθεί ενώ δέχθηκαν σε αρκετές περιπτώσεις επιθέσεις και τα αντίστοιχα ιδρύματα της Αρμενικής και της Εβραϊκής Κοινότητας.

Σε Έκθεση της Εθνοσυνέλευσης της Τουρκίας τον Νοέμβριο του 2012 για τα Στρατιωτικά Πραξικοπήματα τα γεγονότα της 6-7/9/1955 αναφέροντα ως ο πρώτος κρίκος των κινημάτων εκτροπής στην Τουρκία από τον στρατό μετά από 1945. Αν και οι υλικές ζημιές υπήρξαν ανυπολογίστου ύψους το ηθικό πλήγμα κατά της Ελληνικής Κοινότητας υπήρξε τεράστιο με το δεδομένο ότι η Ελληνική Πολιτεία και η Δύση έμεινε απλός θεατής στο γεγονός αυτό που έχει τεράστιες ομοιότητες με την Νύκτα των Κρυστάλλων στην Ναζιστική Γερμανία στις 8-10/11/1938 κατά των Εβραϊκών Κοινοτήτων. Παρόλα αυτά το γεγονός των Σεπτεμβριανών είχε σχετικά μικρή επιρροή στην φυγή των Ελλήνων της Πόλης και μόνο ένα ποσοστό 10% αυτοεξορίστηκε.

6-7 Σεπτεμβρίου 1955

То едот Агаев е во процес на собирање на Топанантиса Ајанс-Дарантисе Сиперантисе.
 The nave bary and the losses of the altar across of the church of St. Demetrios at Revakovo.

То едот Агаев е во процес на собирање на Топанантиса Ајанс-Дарантисе Сиперантисе.
 The interior (above) and the partial (below) of the same church when the debris is out of the concrete.

То едот Агаев е во процес на собирање на Топанантиса Ајанс-Дарантисе Сиперантисе.
 The destroyed nave bary (above) and precious candle stands (below) of the same church.

То едот Агаев е во процес на собирање на Топанантиса Ајанс-Дарантисе Сиперантисе.
 The magnificent end of the pulpit (above) St. Demetrios, the altar-headed with a reverence and broken to concrete.

То едот Агаев е во процес на собирање на Топанантиса Ајанс-Дарантисе Сиперантисе.
 The only one remained from the burned (above) of St. Demetrios.

Η Κατάστροφη του Σχεδίου Εκτοπισμού με τις Απελάσεις

Πρόσφατα με την δημοσίευση των πρακτικών της δίκης των Σεπτεμβριανών στην νήσο Πλάτης, που έγινε μετά από το πραξικόπημα της 27/5/1960, αποκαλύφθηκε ότι το σχέδιο της απέλασης των Εταμπλί Ελλήνων υπηκόων είχε σχεδιαστεί τουλάχιστο από το έτος 1957. Στη μόνη μυστική συνεδρία που έγινε κατά την διάρκεια των δικών ο μάρτυρας στρατηγός Ρεφίκ Τούλγκα κατέθεσε τα εξής: «...πριν αναχωρήσω για την Νάπολι σε υπηρεσία του ΝΑΤΟ, όταν πήγα να αποχαιρετήσω τον Πρόεδρο Τζελάλ Μπαγιάρ μου είπε πάνε και πες στους Αμερικανούς ότι είμαστε αποφασισμένοι να πάρουμε σκληρά μέτρα κατά των Ρωμιών της Πόλης και περισσότερο για τους 30.000 Έλληνες υπηκόους που διαθέτουν περιουσίες

Οι δίκες της ν. Πλάτης 1960-61

Στρ. Ρεφίκ Τούλγκα

και το Πατριαρχείο. Θα τους πετάξουμε έξω από την χώρα και θα λάβουμε σκληρά μέτρα εναντίον τους..» . Το ίδιο έτος που έχει ξεκινήσει η προετοιμασία των απελάσεων συμβαίνει τον Νοέμβριο η έφοδος της αστυνομίας κατά την διάρκεια της συνεδρίασης του Δ.Σ. της Ελληνικής Ένωσης Κωνσταντινουπόλεως και συλλαμβάνονται τα μέλη, οδηγούνται σε κρατητήριο και απελαύνονται σε μερικές μέρες. Μεταξύ τους είναι και ο Δ. Καλούμενος που είχε φωτογραφίσει τις καταστροφές των Σεπτεμβριανών.

Κατά την διάρκεια του μήνα Ιανουαρίου 1964 σε αρκετές Ελληνικές οικίες ταχυδρομήθηκαν ανώνυμες επιστολές που περιείχαν την παρακάτω προβοκατόρικη προκήρυξη. Το περιεχόμενο της αφορούσε τις εξελίξεις στην Κύπρο. Κατόπιν έντονων διαμαρτυριών της Ελληνικής Πρεσβείας προς την Τουρκική Κυβέρνηση σταμάτησε η αποστολή των επιστολών. Το συντακτικό του κειμένου απέχει πολύ από τον Κωνσταντινουπολίτικο τρόπο γραφής. Ο σκοπός πρόκλησης προβοκάτσιας είναι προφανής.

ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΑΙ,

Αι εγκληματικά ένεργεια τών Τούρκων εις τήν Κύπρον αποτελούν τό αποκορύφωμα τών άλλοπαλλήλων προκλήσεων τής Τουρκίας κατά τής Πατρίδος μας.

Η σκέψις τών Έλλήνων είναι καί πάλιν έστραμμένη πρός τήν φιλιτάτην μας Κύπρον.

Διά τής φυσικής έξοντώσεως τών Έλλήνων Κυπρίων ή Τουρκία επιδιώκει τήν κατάκτησιν τής ελληνικής μεγαλονήσου.

Τά σκοτεινά ζμως σχέδια τών τούρκων τελεικώς θ' άνατραπούν. Ο Έλληνισμός εις τήν Ελλάδα, τήν Κύπρον καί εδώ, ήνωμένος ως εις άνθρωπος, είναι έτοιμος νά πράξη τό πρός τήν πατρίδα του καθήκον. Ως έκπαισθη έπιβεβαιώθη ότι τών πλέον υπευθύνων πηγών, ή ύποστήριξις τών μεγάλων συμμάχων είναι μέ τό μέρος μας.

ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΑΙ,

Τό έθνος μας διέρχεται κρισίμους στιγμάς.

Διατηρήστε ψυχραιμίαν, έτοιμοι νά προσφέρητε τήν συμβολήν σας εις τήν επίλυσιν του μεγάλου μας έθνικου προβλήματος-ΕΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΜΗΤΕΡΑ ΕΛΛΑΔΑ.

Ίστορικώς καί εκ παραδόσεως ή Κύπρος υπήρξε πάντοτε ελληνική.

ΖΗΤΩ Η ΚΥΠΡΟΣ ΜΑΣ.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

"Η ΚΥΠΡΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ"
ΤΜΗΜΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Τα μέτρα προετοιμασίας των Απελάσεων

Η Εφορία της Πόλης απαγόρευσε από την αρχή του έτους 1963 στους Έλληνες υπηκόους την εξόφληση των οφειλών τους με δόσεις και ζήτησε την προκαταβολή των φόρων του έτους 1964. Επιπλέον η διαδικασία χορήγησης της άδειας παραμονής, που ίσχυε από το 1930, με έκδοση ειδικού δελτίου (δείτε πλάγι) αντικαταστάθηκε με την υποχρέωση έκδοσης Ελληνικού διαβατηρίου το 1962 και την χορήγηση άδειας παραμονής όπως για τους υπόλοιπους αλλοδαπούς. Τα δύο αυτά στοιχεία δείχνουν ότι παρά το καλό κλίμα που ίσχυε μετά από τις συνθήκες Ζυρίχης-Λονδίνου μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας γινόταν η προετοιμασία των απελάσεων.

Ιανουάριος-Φεβρουάριος 1964

Οι σοβαρές ένοπλες συγκρούσεις μεταξύ των μελών των δύο Κοινοτήτων – Ελλήνων και Τούρκων- στην Κύπρο, που άρχισαν τα Χριστούγεννα του 1963, είχαν άμεση επίδραση στην ατμόσφαιρα στην Κωνσταντινούπολη. Αν και τα γεγονότα αυτά στην Κύπρο δεν είχαν καμιά σχέση με την Ελληνορθόδοξη Κοινότητα, αμέσως στοχοποιήθηκαν τα Ιδρύματα της, όπως το Οικουμενικό Πατριαρχείο – σχολεία - ευαγή ιδρύματα, πράγμα που δείχνει την ύπαρξη πολιτικού σχεδίου κατά της Μειονότητας.

Παράλληλα ο νόμος με αρ. 2007 περί επαγγελματών που ίσχυε από το 1932 και απαγόρευε την εξάσκηση 20 επαγγελματών από ξένους υπηκόους, με εξαίρεση τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων, άρχισε να εφαρμόζεται με αυστηρότητα και αμέσως μετά από το πραξικόπημα της 27/5/1960 στάλθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών της Τουρκίας η εντολή με αρ. 41127/6837-112331 για την χωρίς εξαιρέσεις εφαρμογή του Νόμου αυτού. Στις 7 Νοεμβρίου 1962 με την απόφαση 28-4869 του Πρωθυπουργού Ισμέτ Ίνονου ιδρύεται η Ειδική Επιτροπή Μειονοτήτων (AZINLIK TALİ KOMİSYONU) της οποίας η σύνθεση αποτελούταν μόνο από στελέχη μυστικών υπηρεσιών, ενόπλων δυνάμεων και ασφάλειας και είχε εξουσίες ανώτερες από όλες τις εκτελεστικές, νομοθετικές και δικαστικές αρχές. Η επιτροπή αυτή λειτούργησε μέχρι το έτος 2004 και αποτέλεσε το επιτελικό όργανο για την σχεδίαση και εφαρμογή των αντιμειονοτικών μέτρων. Στις 5 Ιανουαρίου 2004 η σύνθεση της Επιτροπής τροποποιήθηκε για να έχει πολιτική σύνθεση. Είναι γνωστό ότι ενώ η σύλληψη της ιδέας Απελάσεων είχε γίνει πριν από το 1960, η Επιτροπή αυτή οργάνωσε και εφάρμοσε την επιχείρηση των Απελάσεων και παράλληλα των σκληρών αντιμειονοτικών μέτρων.

16 Μαρτίου 1964

Ο Πρωθυπουργός της Τουρκίας Ισμέτ Ίνονου στις 16/3/1964 ανακοίνωσε την μονομερή καταγγελία της Ελληνοτουρκικής Σύμβασης του 1930 Εμπορίου, Εγκατάστασης και Διακίνησης με δημοσίευση της απόφασης στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης. Με την καταγγελία της Σύμβασης η Εφορία της Πόλης έθεσε υπό επιτήρηση τους Έλληνες υπηκόους και την φορολογική εκποίηση των επιχειρήσεων τους. Οι απελάσεις ξεκίνησαν με ανακοινώσεις στον τύπο καταλόγων ονομάτων με βαθμιαία αυξανόμενο αριθμό των θυμάτων και περί δήθεν επιζήμιων ενεργειών που είχαν διαπράξει. Η διαδικασία των απελάσεων άρχιζε με επίσκεψη τις βράδυνες ώρες στις οικίες των θυμάτων από αστυνομικούς με πολιτική περιβολή που προσκαλούσαν τους προς απέλαση στην 4^η Διεύθυνση της Αστυνομίας όπου υποχρεωνόταν να υπογράψουν κάτω από απειλές έγγραφο, που δεν επιτρεπόταν να διαβάσουν, με το οποίο «ομολογούσαν» ότι είχαν διαπράξει κατασκοπία κατά της Τουρκίας. Τους δινόταν η εντολή να εγκαταλείψουν την χώρα μέσα σε μερικές μέρες με τον περιορισμό να έχουν μαζί τους 20 κιλά σε προσωπικά και 20 δολάρια συνάλλαγμα. Με την διαδικασία αυτή απελάθηκαν 1072 Έλληνες της Πόλης. Οι ανακοινώσεις καταλόγων συνεχίστηκαν μέχρι την 16/9/1964 και μετά από την ημερομηνία αυτή πλέον εξαναγκάστηκαν σε εκπατρισμό οι υπόλοιποι Έλληνες υπήκοοι όταν έληγε η άδεια παραμονής τους. Εξαιρέθηκαν της απέλασης οι ανήκοντες στην Ρωμαιοκαθολική και Προτεσταντική Εκκλησία πράγμα που δείχνει την στοχοποίηση κυρίως της Ελληνορθόδοξης Κοινότητας. Την ίδια περίοδο όμως απελάθηκαν και 300 Εβραίοι με Ελληνική υπηκοότητα.

**Η Απέλαση των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης από το
Κράτος της Τουρκίας με την κατηγορία
«Βλαβερών Δραστηριοτήτων » το 1964**

Με την έκδοση του Μυστικού Διατάγματος (Μ.Δ.) 6/3801 τον Νοέμβριο του 1964 (κυκλοφορούσε εντός των κρατικών υπηρεσιών ως απόρρητο έγγραφο χωρίς ποτέ να δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης) οι κινητές και ακίνητες περιουσίες των απελαθέντων τέθηκαν σε καθεστώς «δέσμευσης» με αποτέλεσμα να απαγορευτεί οποιοσδήποτε πράξη εκμετάλλευσης, μεταβίβασης, κληρονομικών δικαιωμάτων. Ακόμα απαγορεύτηκαν και σε περιπτώσεις διαζυγίων που οι σύζυγοι τους ήταν υπήκοοι της Τουρκίας. Επιτράπηκε η ανάληψη ενός ελάχιστου μηνιαίου ποσού από τις συζύγους των απελαθέντων. Το Μ.Δ. χρησιμοποιήθηκε για πολλές δεκαετίες κατά των Ελλήνων (ακόμα και με υπηκοότητα της Τουρκίας) στην παρεμπόδιση κληρονομικών δικαιωμάτων τους από δικαστήρια της Τουρκίας που επικαλούνταν το Μ.Δ. χωρίς να το γνωρίζουν οι αδικούμενοι Έλληνες. Το 1987 η Τουρκική Κυβέρνηση, στην προσπάθεια της για προσέγγιση με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, αναγκάστηκε να ανακαλέσει το Μ.Δ. Αν λάβει κανείς υπόψη ότι ο πληθωρισμός στην Τουρκία για δεκαετίες ήταν στο επίπεδο 100% μετά από 25 χρόνια «παγώματος» οι τραπεζικοί λογαριασμοί των απελαθέντων εκμηδενίστηκαν.

Gıvnlı Kararname'nin tam resmî metni
Karar Sayısı : 6/3801

KARARNAME

Yunan hükümetinin Türk vatandaşlarını Yunanistan'da zorara uğrattığı bulunan çeşitli tedbir ve tedbirlerine karşılık olmak üzere,
1- Yunan uyruklu şahısların Türkiye'deki gayri menkulleri üzerinde mülkiyet ve mülkiyetten gayri aynı haklara ilişkin ve bu sonuçlara doğurabilecek bilimsel teselli tasarruflarının durdurulması,
2- a) Yunan uyruklu kişilerin Türkiye'deki gayri menkullerinden doğan her nevi bedel, hasılat, irat ve sairlerin istisnasız bloke edilmesi.
b) Bu şahısların gayri menkulleri ile ilgili olarak yasadışı haklar bloke edilmiş ve bu kararnamayla bloke edilecek paralarının (Türkiye'de bulunan bloke para hesaplarından başkaca gelir kaynakları bulunmayanların ayda 1500 liryayı geçmeyen serbest marifetleri hariç) tasarruflarını durdurulması,
3- Kamu idarelerine ve tüzel kişilerine ait her türlü vergi, resim, harç ve diğer alacakların takip ve tahsilatlarında yukarıdaki bir ve ikinci maddede hükümlerinin uygulanması,
4- Bu gayri menkullerin teminât tasarruflarından bu kararın ikinci maddesinin uygulanması,
5- Üçüncü maddede bilimsel mahfuz kalmak ve ilana dayanarak alacaklarının tahsilî haklarında açılan icra takipleri aynı olmak üzere birinci maddede a)da geçen gayri menkullere her ne surette olursa olsun hacis konulmaması ve bunların icra yoluyla satılmaması. (Türkiye'deki gerçek ve tüzel kişilerce, yetkili mali merciler tarafından yapılacak inceleme sonucunda teminât serbest olmaları tespit edilen gayri menkuller üzerine mütesses alacaklarının tahsilî dolayısıyla yapılabilecek hacis ve icra tedbirleri hariç),
6- Yunan uyruklu kişilerin hissedar oldukları gayri menkullerin, hissedarların ittifakı dâhil olsa, ticaret tahsin ve ifraz edilmemesi, güyümü izalecinin ancak mahkeme kararı ile yapılabileceği ve bedelsiz ayrılacak paranın ikinci maddenin (a) fıkrası hükmüne tabii tutulması,
7- Bu kararname hükümlerinin Yunan asıllı olmayan Yunan uyruklu kişilere uygulanmaması,
8- Yunan uyrukluluğunda bulunan kişilerin bu kararname hükümlerinin yürürlüğe girdikten sonraki tahliyat ve tahliyatlarının nazarı itina ile alınmaması.

3- Yukarıdaki maddelerin tasarruflarında sair edili ve idari merciler tarafından gıvnlı tedbirde bulunulmaması ve bu kararname hükümlerine aykırı işlemler maddeler tespit olundığı üttirte Kurumun derhal maddeli Maliye Bâdresine bildirimine,
Başlıkları Bakanlar Kurulunun 16.9.1964 tarihli ve 4.4.12710V.3-302 sayılı yazısı üzerine; 1063 sayılı kanunun ikinci maddesine göre, Bakanlar Kuruluna 7.11.1964 tarihinde tasarruflarınıdır.
T.C. BAKANLAR KURULU
C. GÜZEL
Bakanlar Kurulunun
İnzalması

Ο Οικονομικός Αποκλεισμός Ελληνικών Επιχειρήσεων

Στις αρχές του έτους 1964 από τα 36.000 ενεργά μέλη του Εμπορικού Επιμελητηρίου της Πόλης οι 1.000 ήταν Έλληνες υπήκοοι ενώ οι επιχειρήσεις που ανήκαν σε Έλληνες με Τουρκική υπηκοότητα ήταν 18.000. Με την έναρξη των Απελάσεων, τον Απρίλιο του 1964, οι εθνικιστικές φοιτητικές ομοσπονδίες (δεξιές και αριστερές) εξήγγειλαν την οργάνωση οικονομικού αποκλεισμού σε Ελληνικές επιχειρήσεις τοιχοκολλώντας πινακίδες που ανέφεραν: « Συμπατριώτη μην συναλλάσσεσαι από εδώ που σε εκμεταλλεύεται οικονομικά και τα γρόσια που δίνεις γίνονται σφαίρες κατά των αδελφών σου». Κανένα μέτρο από τις αρχές δεν λήφθηκε κατά της παράνομης αυτής πράξης. Την ίδια περίοδο εφαρμόστηκε η εκστρατεία «Πολίτη μίλα Τουρκικά».

Η Στάση του Τύπου στη Τουρκία

Το μεγαλύτερο τμήμα των εφημερίδων της Τουρκίας υπήρξε ο μηχανισμός έντονης προπαγάνδας κατά της Ελληνικής Κοινότητας και ιδιαίτερα συκοφαντικών και υβριστικών δημοσιευμάτων με πρώτο στόχο το Οικουμενικό Πατριαρχείο και τον Πατριάρχη Αθηναγόρα δημιουργώντας μια αφόρητη κατάσταση ψυχολογικής βίας κατά της Ελληνορθόδοξης Κοινότητας στην Πόλη. Με συστηματικό τρόπο οι μαζικής κλίμακας παραβιάσεις των δικαιωμάτων κατά της Ελληνορθόδοξης Κοινότητας συνδέθηκαν με τα γεγονότα στην Κύπρο και τις Ελληνοτουρκικές διαφορές. Σε περίπτωση ελάχιστων δημοσιεύσεων που έθεταν θέμα ότι τα μέτρα κατά της Μειονότητας συνιστούσαν παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου και ακόμα του Συντάγματος και των Νόμων της Χώρας, αυτές αποσιωπήθηκαν αμέσως. Γενικά ο τύπος της Τουρκίας υπήρξε ο πρωτεργάτης των καταπιεστικών μέτρων. Στην Ελλάδα ο τύπος έδωσε περιορισμένη σημασία στις Απελάσεις και τους μαζικούς διωγμούς κατά των Ελλήνων της Πόλης. Στις Αθηναϊκές εφημερίδες οι σχετικές ειδήσεις ήταν σε 2 ή και 3 προτεραιότητα.

Eφημερίδες

1959

Milliyet
Halk Gazetesi
CUMA
12 MAYIS 1964

AYLAR SÜRATLE GELİYOR

AMERİKA ARACILIĞA HAZIRLANIYOR

Pityon hattı kaldırılacak

36 Yunan uyruklu sınır dışı edildi

İnönü, parti liderleriyle görüştü

ŞARLO CETESİ ELE GEÇTİ

Yozgat'ın 'Ben Ayta'yım' diyen kız bulandı

Alican: "AP hükümete iştirak etmemelidir," dedi

OY DAĞILIŞI

YTP

9 Mayıs 1964

(İRÜÇHAN ÜNVER) Patrikhane ile Yunan Konsolosluğu arasındaki irtibatı temin eden Teologos Sifirovas 4111 Numaralı dış elçilik önce Sirkeci'den dışlanıncasına ayrıldı.

Patriğin Kuryesi hudut dışı edildi

Sava Vafidis'in yurt dışına kaçmadan önce Patrikhane'de saklandığı iddiası da tahkik ediliyor

Patrikhane ile Yunan Konsolosluğu arasındaki irtibatı temin eden Teologos Sifirovas'ında bir Yunanlı dün saat 16.10 da Sirkeci'den kalkarak trenle hudut dışı edilmiştir.

Harbiye, Ölçek sokak 125 sayılı evde oturan 36 yaşındaki Yunanlı hareketleri, bir yoldaşları sırtına polis tarafından takip edilmektedir. Yunan konsolosluğundan aldığı gizli talimat ve vesikaları güncel belgelerle asatlerinde Patrikhane'ye götürürken Teologos'un faaliyetleri son günlerde gelişinceki Savaş polisinin gücünden kaçınmıştır. Patrikhane'nin, Konsolosluğa tarafından Teologos vasıtasıyla gönderilen gizli talimatları harbiye yerine gönderdiği anlaşılmıştır. Nüseyir Patrik Athenagoras'ın özel kuryesi olan Teologos sırtına polis tarafından yakalanmış ve Dahiliye Vekâletinin kararı ile hudut dışı edilmiştir.

PATRIKHANE HAKKINDA TAHKİKAT

Patrikhane'nin son günlerde tekindiği olay ve hareketler ilgililer tarafından takip edilmektedir. Hakkında şüpheli levahı mütekerrem keşifçileri saha sahadan harfçılar meşhur sığınış kâğıtlarına Sava Vafidis'in, sahte pasaportları Yunanistan'a çıkarmadan önce bir müddet Patrikhane'de saklanması şüpheli tahkik kuvveti araştırıyor. Bu istihbarat & Tevazuu Ka. T. 26. 5. de

AKŞAM (İLK: 2.5.2.3) Her hafta 100 kuruş...
ABONE: 5 Dolar 10 TL...
Her ay 100 kuruş...
Her yıl 1000 kuruş...
Her üç ay 2500 kuruş...
Her altı ay 4500 kuruş...
Her yıl 8500 kuruş...

FENER PATRIKHANESİNİN İÇYÜZÜ

Anıtsız: PAPA EFTİM

RUM OKULLARININ AMACI TÜRK DÜŞMANLIĞINI AŞILAMAKTIR

Türk dostu öğretmenlere Patrikhane muhalefet eder ve öğrenciler düşmanlık hareketlerine karıştırılırlar

Otomobilli bir büyücü yakalandı

Destansı İki Paşa meclis oldu

Turfanda patlıcaan kilosu 30 lira

MOTOSİKLETİNİZİN
En iyi motoru alınız için mutlaka
JAWA

Καταπιεστικά Μέτρα κατά της Ελληνικής Κοινότητας

Ταυτόχρονα και παράλληλα με τις Απελάσεις, κατόπιν αποφάσεων της Ειδικής Επιτροπής Μειονοτήτων τέθηκαν σε εφαρμογή τα παρακάτω καταπιεστικά και αντιμειονοτικά μέτρα:

- Διορίσθηκαν στα Ελληνικά μειονοτικά σχολεία Τούρκοι υποδιευθυντές που περιόριζαν τις αρμοδιότητες των Ρωμιών μειονοτικών Διευθυντών και απομακρύνθηκαν όλα τα σύμβολα που θυμίζουν την Ελληνορθόδοξη ταυτότητα και πολιτισμό (Όπως Ελληνικές επιγραφές και ακόμη πλαίσια παραθύρων σε σχήμα Σταυρού). Παύθηκε από τα καθήκοντα του χωρίς καμία αιτιολογία μεγάλος αριθμός Ρωμιών εκπαιδευτικών. Ο Γενικός Διευθυντής Παιδείας της Πόλης, καλώντας σε συνάντηση περί τα τέλη του Ιανουαρίου του 1964 τους διευθυντές και δασκάλους των Ελληνικών μειονοτικών σχολείων, δήλωσε ότι ο μόνος λόγος για τον οποίο ο ίδιος δεν εφήρμοσε σκληρότητα και βία κατά της Ελληνορθόδοξης Κοινότητας της Πόλης ήταν ότι αυτό δεν εξυπηρετούσε τα εθνικά συμφέροντα της χώρας, προκαλώντας με αυτή την δήλωση μια ατμόσφαιρα πανικού και ανησυχίας.

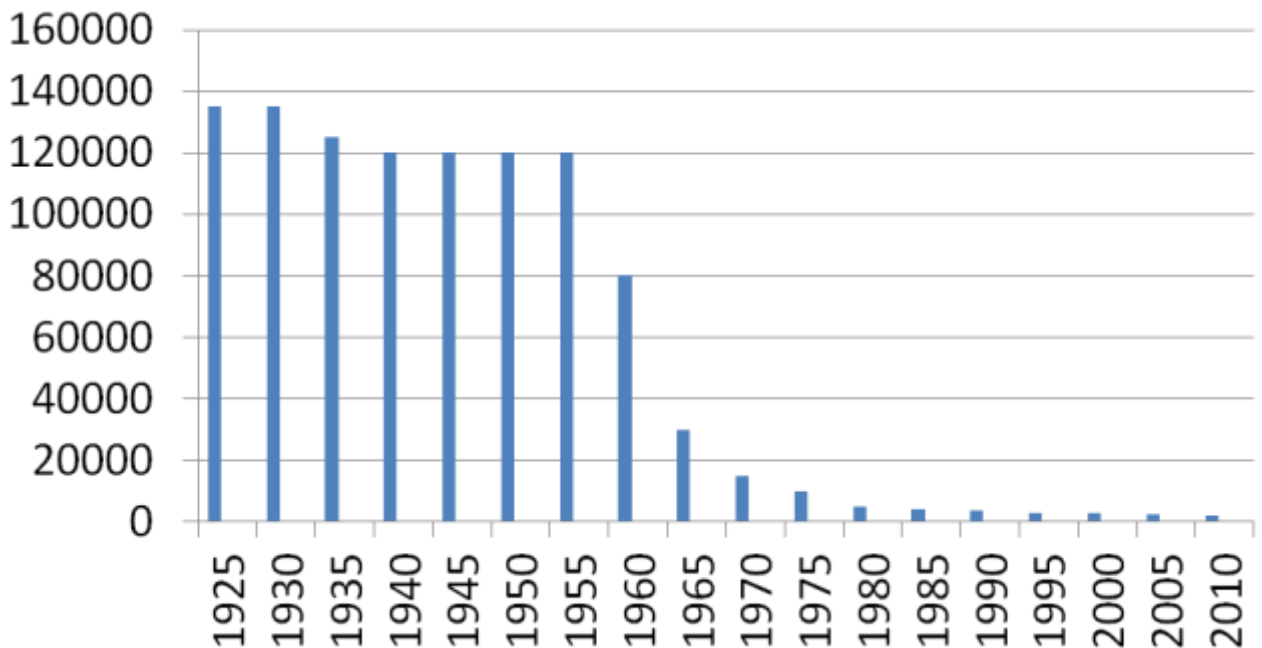
- Μαθητές με καταγωγή προγόνων τους από την Ήπειρο επί της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, που καταγράφονταν ως Ορθόδοξοι Αρβανίτες στο δελτίο ταυτότητας των, απομακρύνθηκαν από τα μειονοτικά Ελληνικά σχολεία.

- Τον Σεπτέμβριο του 1964 έκλεισαν τα Ελληνικά σχολεία στην Ίμβρο και την Τένεδο και στη συνέχεια τέθηκε σε εφαρμογή ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΞΗΣ – ΕΞΟΝΤΩΣΗΣ το οποίο αποτελούταν από την σειρά διωγμών: απαλλοτρίωση των δύο κάμπων στην Ίμβρο για την αφαίρεση των οικονομικών πόρων των Ελλήνων, δημιουργία ανοικτής φυλακής βαρυποινιτών που βιαιοπραγούσαν κατά των κατοίκων, εποικισμός των νησιών με την μεταφορά πληθυσμών από τις Κουρδικές και Ποντιακές επαρχίες και μετανάστες από την Βουλγαρία . Υπήρξαν πολλές δολοφονίες κατοίκων.

Οι Επιπτώσεις των Απελάσεων επί της Ελληνορθόδοξης Κοινότητας της Πόλης

Αν και ο αριθμός των Ελλήνων υπηκόων που απελάθηκαν ήταν 12.500, επειδή στις περισσότερες περιπτώσεις οι σύζυγοι και τα τέκνα είχαν την ιθαγένεια της Τουρκίας επηρεάστηκαν άμεσα 30.000 Έλληνες της Πόλης. Επιπλέον σαν συνέπεια των ισχυρών καταπιεστικών μέτρων, αρχής γενομένης από το τέλος τους έτους 1963, ο Ελληνικός πληθυσμός στην διάρκεια 12 μηνών μειώθηκε από 90.000 σε 30.000.

Η Μεταβολή του Ελληνικού πληθυσμού της Κωνσταντινούπολης μετά από το 1923

Οι Συνέπειες των Απελάσεων και Εξαναγκασμού σε Εκπατρισμό επί της Ελληνορθόδοξης Κοινότητας της Πόλης

Ο στόχος που είχε τεθεί σε έκθεση του Λαϊκού Ρεπουμπλικανικού Κόμματος για τις Μειονότητες το 1946, για τον εορτασμό της 500^{ης} επετείου της Άλωσης το 1953 χωρίς την παρουσία των Ρωμιών στην Πόλη, επιτεύχθηκε σε σημαντικό βαθμό με καθυστέρηση 11 ετών, έχοντας αποτύχει να επιτευχθεί το αποτέλεσμα αυτό με το μαζικό Πογκρόμ της νύκτας 6-7/9/1955.

Η Κυβέρνηση του Ισμέτ Ίνονου το 1964 εκμεταλλεζόμενη μια μακρόχρονη εκκρεμότητα και παρά την σαφή υπαγωγή των Ελλήνων υπηκόων της Πόλης στο καθεστώς **Εταμπλί**, εφάρμοσε την πολιτική απελάσεων και εξαναγκασμού σε εκπατρισμό με την εφαρμογή ενός ευρέος φάσματος καταπιεστικών μέτρων. Αποτέλεσμα ήταν η μείωση του πληθυσμού της Ελληνικής Κοινότητας σε διάστημα 12 μηνών μετά από τον Μάρτιο του 1964 από 90.000 σε 30.000.

Τα αντιμειονοτικά μέτρα που σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν από την Ειδική Επιτροπή Μειονοτήτων (Azinliklar Tali Komisyonu) την περίοδο των ετών 1962-2003 εξανάγκασαν σε έξοδο το μεγαλύτερο τμήμα της Ελληνορθόδοξης Κοινότητας και των άλλων μη- Μουσουλμανικών μειονοτήτων. Τα αντιμειονοτικά αυτά μέτρα αποτελούν βάνουσες παραβιάσεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου Ρώμης (1950) και όλων των άρθρων της Σύμβασης της Λωζάννης για την προστασία των μειονοτήτων. Οι διωγμοί υπήρξαν επίσης συστηματικοί κατά των Ιδρυμάτων των μειονοτήτων, με κορυφαία την απόφαση το καλοκαίρι του 1974 του Ανώτατου Αναιρετικού Δικαστηρίου για την κατάσχεση όλων των περιουσιών που είχαν αποκτήσει τα μειονοτικά ευαγή ιδρύματα την περίοδο 1936-1974 με το αιτιολογικό ότι τα μέλη των μειονοτήτων αν και είναι πολίτες της χώρας όμως είναι και ξένοι πολίτες. Πρόκειται για νομική εκτροπή που καταργήθηκε με αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου τα τελευταία 10 χρόνια. Παρά το ότι έχουν επιστραφεί αρκετές περιουσίες δεν έχουν αρθεί πολλές αδικίες κατά των μειονοτικών ευαγών ιδρυμάτων.

Η Οικουμενική Ομοσπονδία Κωνσταντινουπολιτών έχει υποβάλει τα τελευταία τρία χρόνια τις απαιτήσεις της προς την Κυβέρνηση της Τουρκίας, ώστε να υπάρξει έναρξη της πορείας προς αποκατάσταση και επανόρθωση των μαζικής κλίμακας παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου που έχει υποστεί η Ελληνορθόδοξη Κοινότητα της Κωνσταντινούπολης με γνώμονα το Ψήφισμα 60/147 της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ.

Οι απαιτήσεις αυτές αποτελούν ζήτημα σεβασμού δημοκρατικών αρχών και δικαιωμάτων του ανθρώπου και η πραγματοποίησή τους θα είναι προς όφελος όλων των πολιτών της Τουρκίας.

